

Sgrinio Serfigol Cymru
Cervical Screening Wales

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Adroddiad Ystadegol Blynyddol Sgrinio Serfigol Cymru 2021-22

Amdanom ni

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn bodoli i ddiogelu a gwella iechyd a lles a lleihau anghydraddoldebau iechyd i bobl yng Nghymru.

Rydym yn rhan o'r GIG ac yn adrodd i'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn Llywodraeth Cymru.

Ein gweledigaeth yw sicrhau Cymru iachach, hapusach a thecach. Rydym yn gweithio yn lleol, yn genedlaethol, gyda'n partneriaid ac ar draws cymunedau yn y meysydd canlynol:

Diogelu iechyd — darparu gwybodaeth a chyngor a chymryd camau i ddiogelu pobl rhag clefyd trosglwyddadwy a pheryglon amgylcheddol

Gofal sylfaenol, cymunedol ac integredig — cryfhau effaith iechyd y cyhoedd drwy bolisi, comisiynu, cynllunio a darparu gwasanaethau

Microbioleg — darparu rhwydwaith o wasanaethau microbioleg sy'n cynorthwyo diagnosis o glefydau heintus a'u rheoli

Diogelu — darparu arbenigedd a chyngor strategol i helpu i ddiogelu plant ac oedolion agored i niwed

Sgrinio — darparu rhaglenni sgrinio sy'n cynorthwyo canfod clefydau'n gynnar, eu hatal a'u trin

Gwybodaeth iechyd — dadansoddi data iechyd y cyhoedd, dod o hyd i dystiolaeth a rheoli gwybodaeth

Gwella ansawdd a diogelwch cleifion y GIG — darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i'r GIG i wella canlyniadau cleifion

Polisi, ymchwil a datblygu rhyngwladol — dylanwadu ar bolisi, cynorthwyo ymchwil a chyfrannu at ddatblygu iechyd yn rhyngwladol

Gwella iechyd — gweithio ar draws asiantaethau a darparu gwasanaethau i'r boblogaeth er mwyn gwella iechyd a lleihau anghydraddoldebau iechyd

Rhagor o wybodaeth

Gwefan: icc.gig.cymru
E-bost: ymholiadau.cyffredinol@wales.nhs.uk
Twitter: [@IechydCyhoeddus](https://twitter.com/IechydCyhoeddus)
Facebook: facebook.com/iechydcyhoedduscymru

Adran Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru	Adroddiad Ystadegol Blynyddol Sgrinio Serfigol Cymru 2021-22
--------------------------------------	--

Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb manwl o wybodaeth am waith a wnaed gan Sgrinio Serfigol Cymru ar gyfer y flwyddyn o 1 Ebrill 2021 tan 31 Mawrth 2022.

Manylion Cyhoeddi:

Teitl: Adroddiad Ystadegol Blynyddol Sgrinio Serfigol Cymru 2020-21

Dyddiad: Cyhoeddwyd Hydref 2024

ISBN: 978-1-83766-502-0

I gael rhagor o wybodaeth am yr adroddiad hwn a rhoi adborth arno cysylltwch â:

Helen Clayton, Rheolwr Gwasanaethau Gwybodeg a Data,
Yr Is-adran Gwybodeg, Llawr 6, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Rhif 2 Cwr y
Ddinas, Stryd Tyndall, Caerdydd, CF10 4BZ
Ffôn: 029 2010 4405
E-bost: Screening.Information@wales.nhs.uk

Datganiad Sicrhau Ansawdd

Mae cofnodion sgrinio data yn cael eu diweddarau'n barhaus. Mae'r cronfeydd data a ddefnyddir gan Adran Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cael eu diweddarau'n ddyddiol pan fydd cofnodion yn cael eu hychwanegu, eu newid neu eu dileu (archifo). Gallai hyn ymwneud â phan fydd unigolyn wedi'i nodi fel rhywun y mae angen gwasanaeth sgrinio arno; wedi cael canlyniadau sy'n rhaid eu cofnodi, neu â newid statws ac nad oes angen sgrinio arno mwyach yn y drefn honno. Derbynnir data o nifer fawr o ffynonellau gwahanol sy'n amrywio o ran cywirdeb a chyflawnder. Mae'r Adran Sgrinio yn gwirio data ar gyfer cywirdeb drwy gymharu setiau data, er enghraifft data practis meddyg teulu, ac yn cywiro'r data codio lle y bo'n bosibl. Dylid nodi y ceir oedi weithiau o ran casglu data, er enghraifft efallai na fydd person yn cofrestru gyda'i feddyg teulu ar unwaith. Felly bydd yr oedi hwn yn effeithio ar gyflawnder y data yn dibynnu ar amgylchiadau unigol. Yn ogystal, dylai'r darlennydd fod yn ymwybodol bod y data yn cael eu diweddarau'n barhaus a gall fod mân addasiadau i'r rhifau a ddyfynnir yn y ddogfen hon o'r naill flwyddyn i'r llall yn sgil diweddarau'r data. Wrth ymdrin â data o ardaloedd daearyddol bach, weithiau rydym yn atal niferoedd sy'n is na phump lle mae'n bosibl bod y data'n sensitif.

© 2024 Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru
Gellir atgynhyrchu deunydd yn y ddogfen hon o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored
www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/ ar yr amod ei fod yn gywir ac nad yw'n cael ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Dylid cydnabod Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae'r hawlfraint o ran y trefniant teipograffyddol, y dylunio a'r diwygio yn eiddo i Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru This document is also available in English.

Dyddiad: Hydref 2024	Fersiwn: 1	Tudalen: 3 o 42
----------------------	------------	-----------------

Cynnwys

1	CYFLWYNIAD.....	7
1.1	Negeseuon allweddol i'r cyhoedd	7
1.2	Cyflawni'r rhaglen.....	8
1.3	Llwybr sgrinio	8
2	PENAWDAU YSTADEGAU 2021-22	9
3	DATA	11
3.1	Cwmpas	11
3.2	Unigolion a wahoddwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd	14
3.3	Unigolion a brofwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd.....	15
3.4	Amseroedd dychwelyd canlyniadau sampl sgrinio yn ôl bwrdd iechyd	17
3.5	Samplau a gofnodwyd yn ôl labordy sgrinio serfigol	19
3.6	Gweithgarwch colposgopi.....	25
4	ARCHWILIAD O GANSER CEG Y GROTH YNG NGHYMURU 2020-21	32
4.1	Oedran diagnosis yr holl ganserau ceg y groth a nodwyd yng Nghymru (a gafodd eu canfod drwy sgrinio a heb sgrinio)	33
4.2	Math o ganser	33
4.3	Cam y cancer	34
4.4	Statws canfod drwy sgrinio	35
5	TERMINOLEG	39
6	TÎM CYNHYRCHU	42

Tablau a Graffiau

Tabl 1a: Cwmpas sgrinio serfigol sy'n addas i'r oedran yn ôl grŵp oedran Ffigur 111

Graff 1a1: Cwmpas sgrinio serfigol sy'n addas i'r oedran yn ôl grŵp oedran Ffigur 212

Tabl 1b: Cwmpas sgrinio serfigol (25-64 oed) yn ôl bwrdd iechyd preswyl....12

Graff 1b: Cwmpas sgrinio serfigol cyfunol o ran y grŵp oedran targed (unigolion 25-64 oed) yn ôl bwrdd iechyd13

Tabl 2: Unigolion a wahoddwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd14

Tabl 3: Unigolion a sgriniwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd15

Graff 3: Nifer yr unigolion (25-64 oed) a wahoddwyd a'u sgrinio bob blwyddyn**Err**

or! Bookmark not defined.6

Tabl 4: Yr amser o'r dyddiad y cymerwyd y sampl hyd at roi llythyr canlyniad, yn ôl Bwrdd Iechyd17

Graff 4: Yr amser o'r dyddiad y cafodd y sampl ei chymryd i roi llythyr canlyniad, yn ôl Bwrdd Iechyd.....18

Tabl 5a: Nifer y samplau sgrinio serfigol a gofnodwyd yn ôl ffynhonnell y prawf19

Tabl 5b1: Nifer y samplau sgrinio serfigol a gofnodwyd yn ôl bwrdd iechyd preswyl a ffynhonnell y prawf.....19

Tabl 5b2: Canran y samplau sgrinio serfigol a gymerwyd ym mhob bwrdd iechyd preswyl yn ôl ffynhonnell y prawf.....20

Tabl 5c1: Samplau sytoleg annigonol a gofnodwyd yn ôl labordy sgrinio serfigol20

Tabl 5c2: Samplau sytoleg gradd uchel a gofnodwyd yn ôl labordy sgrinio serfigol.....21

Tabl 5d: Nifer y samplau digonol a gofnodwyd yn ôl canlyniad y prawf a grŵp oedran21

Tabl 5e: Nifer y samplau digonol a gofnodwyd â phrawf HPV**Error! Bookmark not defined.2**

Tabl 5f: Canlyniad i unigolion a atgyfeiriwyd ar gyfer colposgopi yn ystod mis Ebrill 2020-Mawrth 2021 ar ôl canlyniad annigonol, negatif neu radd isel ..23

Tabl 5g: Canlyniad i unigolion a atgyfeiriwyd yn ystod mis Ebrill 2020-Mawrth 2021 ar ôl canlyniad sytoleg gradd uchel23

Tabl 5h: Canlyniad i unigolion a atgyfeiriwyd yn uniongyrchol ar gyfer colposgopi yn ystod mis Ebrill 2020-Mawrth 2021 244

Tabl 5i: Amseroedd dychwelyd canlyniadau ar gyfer labordy sgrinio serfigol, o'r dyddiad y derbyniwyd y sampl, hyd at y dyddiad yr awdurdodwyd y canlyniad am y tro cyntaf..... 244

Tabl 6a: Nifer yr atgyfeiriadau colposgopi yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad a'r clinig colposgopi 255

Tabl 6b: Nifer y cleifion newydd a welwyd mewn clinigau colposgopi yn ôl canlyniad prawf atgyfeirio 266

Tabl 6c: Amseroedd aros yn ôl bwrdd iechyd a'r math o atgyfeirio27

Graff 6c1: Canran yr holl atgyfeiriadau newydd y cynigiwyd apwyntiad iddynt o fewn 8 wythnos yn ôl bwrdd iechyd (ac eithrio oedi a achoswyd gan gleifion)28

Graff 6c2: Canran yr atgyfeiriadau gradd uchel y cynigiwyd apwyntiad iddynt o fewn 4 wythnos yn ôl bwrdd iechyd (ac eithrio oedi a achoswyd gan gleifion)29

Tabl 6d: Cyfanswm yr apwyntiadau colposgopi yr aed iddynt yn ôl math yr ymweliad a'r bwrdd iechyd 300

Tabl 6e: Cleifion newydd a welwyd yn ôl y math o atgyfeiriad a chanlyniad gwaethaf histoleg 311

Tabl 6f: Cleifion newydd a welwyd yn ôl bwrdd iechyd a chanlyniad gwaethaf histoleg 311

Graff 7a: Nifer y Canserau Ceg y Groth yn ôl grŵp oedran 333

Graff 7b: Nifer y canserau ceg y groth yn ôl math ac oedran pan gafwyd y diagnosis 344

Graff 7c: Nifer y canserau ceg y groth a gafodd ddiagnosis rhwng 2012 a 2021 yn ôl cam ac oedran pan gafwyd y diagnosis 355

Graff 7d: Nifer y canserau ceg y groth yn ôl cam a statws canfod drwy sgrinio 366

Graff 7e: Nifer y canserau ceg y groth yn ôl oedran a statws canfod drwy sgrinio37

Graff 7f: Canserau heb eu canfod drwy sgrinio yn ôl cam a hanes sgrinio....38

1 Cyflwyniad

Mae Sgrinio Serfigol Cymru yn gyfrifol am raglen sgrinio serfigol y GIG yng Nghymru. Nod y rhaglen sgrinio serfigol yw lleihau nifer yr achosion o ganser ceg y groth ymledol a'r morbidrwydd a'r marwolaethau a welir o ganlyniad iddynt.

Casglwyd y wybodaeth yn yr adroddiad hwn o'r ffynonellau canlynol:

1. Systemau galw ac ailalw NHAIS (Gwasanaethau Cymwysiaid a Seilwaith Iechyd Cenedlaethol) a CSIMS (System Rheoli Gwybodaeth Sgrinio Serfigol) a ddefnyddir gan yr Adrannau Gweinyddu Sgrinio Serfigol.
2. System LIMS genedlaethol (WLIMS) sy'n cefnogi Meddygaeth Labordy yng Nghymru.
3. Canisc – System Gwybodaeth Rhwydweithiau Canser Cymru sy'n gronfa ddata genedlaethol ac sy'n cofnodi data clinigol a gweinyddol o wasanaethau colposgopi ar draws yr holl fyrddau iechyd.

Ceir esboniad o'r termau a ddefnyddir yn y ddogfen yn adran 5 (Diffiniadau).

1.1 Negeseuon allweddol i'r cyhoedd

- Mae sgrinio serfigol yn ceisio atal cancer rhag datblygu yng ngheg y groth drwy nodi'r rhai sy'n wynebu risg uwch a chanfod newidiadau i'r celloedd yn gynnar fel y gellir eu trin yn haws
- Gwahoddir unigolion rhwng 25 a 64 oed i gael eu sgrinio.
- Cyn 01/01/2022, y bwlch sgrinio oedd:
 - bob tair blynedd ar gyfer y rhai rhwng 25 a 49 oed
 - bob pum mlynedd ar gyfer y rhai rhwng 50 a 64 oed
- Yng Nghymru, cafodd y bwlch sgrinio ei ymestyn o dair i bum mlynedd ar gyfer y rhai 25-49 oed ar 01/01/2022 yn unol ag argymhellion gan Bwyllgor Sgrinio Cenedlaethol y DU.
- Ers 01/01/2022, y bwlch sgrinio ar gyfer unigolion 25-64 oed yw bob pum mlynedd, ar gyfer y rhai sy'n profi'n negatif am HPV.
- Mae'r rhai sydd â HPV risg uchel yn destun camau dilynol yn amlach ac fe'u gwahoddir i gael eu sgrinio ymhen blwyddyn os na chaiff newidiadau i'r celloedd eu canfod neu eu hatgyfeirio i golposgopi i gael ymchwiliad pellach os canfyddir newidiadau i'r celloedd.
- Mae prawf sgrinio serfigol yn brawf am ddim drwy'r GIG a gynhelir ym meddygfa eich meddyg teulu neu mewn rhai clinigau iechyd rhywiol.

- Mae'r prawf yn gyflym ac yn syml ac ni ddylai fod yn boenus, ond gall fod yn anghyfforddus i rai unigolion.
- Mae tystiolaeth yn dangos y bydd mynychu sgrinio rheolaidd yn atal 7 o bob 10 canser. Dewis unigol yw cymryd rhan mewn sgrinio serfigol. Gofynnir i'r rhai a wahoddir ddarllen y daflen wybodaeth a ddarperir yn ofalus i'w helpu i wneud eu penderfyniad.

1.2 Cyflawni'r rhaglen

Mae Adran Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gyfrifol am reoli, cyflawni a sicrhau ansawdd y rhaglen sgrinio serfigol yng Nghymru. Mae'r rhan fwyaf o brofion sgrinio serfigol yn cael eu cynnal gan weithiwr iechyd cofrestredig mewn gofal sylfaenol neu mewn clinig cymunedol neu glinig iechyd rhywiol. Cynhelir nifer bach o brofion mewn gofal eilaidd, mewn clinigau colposgopi neu glinigau gynaecoleg.

Mae'r rhaglen sgrinio serfigol yn rhaglen Cymru Gyfan, gyda thîm llywodraethu canolog a thair canolfan ranbarthol sy'n gyfrifol am reoli gweithredol a sicrhau ansawdd y rhaglen sgrinio yn eu hardal: Gogledd Cymru, Canolbarth a Gorllewin Cymru a De-ddwyrain Cymru.

1.3 Llwybr sgrinio

Caiff unigolion cymwys yng Nghymru eu gwahodd i gael eu sgrinio o 24 oed ac 8 mis, hyd at 64 oed.

Cyn 01/01/2022, y bwlch sgrinio oedd:

bob tair blynedd ar gyfer y rhai rhwng 25 a 49 oed

bob pum mlynedd ar gyfer y rhai rhwng 50 a 64 oed

Ers 01/01/2022, gwahoddir unigolion 25-64 oed i gael eu sgrinio bob pum mlynedd yn unol ag argymhellion gan Bwyllgor Sgrinio Cenedlaethol y DU, i'r rhai sy'n profi'n negatif am HPV. Roedd y newid hwn yn berthnasol i'r rhai yr oedd eu prawf sgrinio rheolaidd nesaf ar ôl 01/01/2022 nad oedd ganddynt HPV.

Mae'r rhai sydd a HPV risg uchel (hrHPV) yn destun camau dilynol yn amlach ac fe'u gwahoddir i gael eu sgrinio ymhen blwyddyn os na chaiff newidiadau i'r celloedd eu canfod neu eu hatgyfeirio i golposgopi os canfyddir newidiadau i'r celloedd.

Ym mis Medi 2018, dechreuwyd profi pob sampl am hrHPV fel y prawf sgrinio sylfaenol. Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i weithredu hrHPV yn llawn fel y prawf sgrinio sylfaenol.

Mae'r holl samplau bellach yn cael eu profi yn labordy Parc Magden Iechyd Cyhoeddus Cymru yn Llantrisant. Os nad oes hrHPV wedi'i ganfod mewn sampl, cyhoeddir canlyniad gan labordy Parc Magden. Nid yw'r celloedd yn y sampl yn cael eu harchwilio.

Os canfyddir hrHPV mewn sampl, gwneir sleid ac archwilir y celloedd o dan ficrosgop gan Sgrinwyr Sytolog. Os oes unrhyw newidiadau i'r celloedd, anfonir y sleid ar gyfer adroddiadau meddygol gan un o rwydwaith ffurfiol o Batholegwyr Ymgynghorol neu Wyddonwyr Biofeddygol Ymgynghorol ledled Cymru.

Mae pobl gymwys yn cael eu nodi drwy gofrestriadau meddygon teulu ac anfonir llythyr atynt yn eu gwahodd i drefnu apwyntiad ar gyfer sgrinio serfigol. Yn ystod y cyfnod hwn, dim ond y rhai sydd wedi cofrestru fel 'menyw' gan eu meddyg teulu y gall cronfa ddata sgrinio serfigol NHAIS eu nodi a'u gwahodd. Fodd bynnag, mae hawl gan unrhyw un sydd â cheg y groth o fewn yr ystod oedran sgrinio fynd i gael sgrinio serfigol. Mae taflen sy'n esbonio'r sgrinio yn cael ei chynnwys gyda'r llythyr hwn. Anfonir llythyr atgoffa os ymddengys nad ydynt wedi mynd i gael eu sgrinio o fewn amser penodol. Cymerir manylion demograffig o gofrestriadau meddyg teulu ar y system NHAIS ac mae'n bwysig bod menywod yn sicrhau bod eu henw a'u cyfeiriad wedi'u diweddarau gyda'u meddyg teulu.

Ceir rhagor o wybodaeth am y rhaglen a chopïau o adroddiadau ystadegol blaenorol yn www.cervicalscreeningwales.wales.nhs.uk

2 Penawdau ystadegau 2021-22

Mae'r adroddiad hwn yn cwmpasu gweithgarwch o 1 Ebrill 2021 tan 31 Mawrth 2022 yn gynwysedig.

- Ar 31 Mawrth 2022, roedd y cwmpas sgrinio yn 69.6% ledled Cymru, ac yn fwy na 68% ym mhob rhanbarth Bwrdd Iechyd. Mae'r ffigur hwn yn cyfuno cyfran y rhai 25-49 oed a sgriniwyd yn y 3.5 mlynedd blaenorol, a chyfran y rhai 50-64 oed a sgriniwyd yn y 5.5 mlynedd blaenorol. Gelwir hyn yn gwmpas sy'n 'briodol i oedran'.
- Yn 2021-22 cafodd 295,538 o unigolion 25-64 oed eu gwahodd i gael eu sgrinio.
- Cafodd 198,513 o unigolion eu sgrinio yn 2021-22, (gan gynnwys y rhai â chanlyniadau annigonol). Mae'r nifer hwn yn cynnwys unigolion a gafodd eu sgrinio yn ystod y flwyddyn 2021-22 ac nid yw'n adlewyrchu'r holl unigolion a gafodd eu gwahodd yn y flwyddyn honno.
- Archwiliodd labordai 194,316 o samplau gan drigolion Cymru yn 2021-22.

- Mewn 0.3% o brofion roedd y canlyniad terfynol yn 'annigonol'. Mae 'annigonol' yn golygu nad oedd ansawdd y sampl yn ddigonol ar gyfer cynhyrchu naill ai canlyniad HPV neu sytoleg, fel y bo'n briodol
- Mae'r Gwerth Rhagfynegol Positif (PPV) yn cael ei ddefnyddio i gyfateb sytoleg gradd uchel â histoleg gradd uchel. Ar gyfer 2020/21, mae'r PPV ar gyfer Cymru yn 86.2%.
- Cafodd 9,641 o gleifion newydd eu gweld mewn clinigau colposgopi yng Nghymru yn 2021-22, gyda 68.0% wedi'u hatgyfeirio'n uniongyrchol gan Sgrinio Serfigol Cymru a 32.0% am resymau clinigol, e.e. symptomau neu geg y groth a oedd yn ymddangos yn annormal.
- Cafodd 1 mewn 26 o unigolion a sgriniwyd yn ystod y flwyddyn eu hatgyfeirio'n uniongyrchol ar gyfer colposgopi gan Sgrinio Serfigol Cymru. O'r rhain, roedd gan 1 o bob 129 o unigolion (llai nag 1%) ganser.

3 Data

3.1 Cwmpas

Tabl 1a: Cwmpas sgrinio serfigol sy'n addas i'r oedran yn ôl grŵp oedran

Grŵp Oedran	Cymwys	Profwyd o fewn 3.5 blynedd	% Cwmpas o fewn 3.5 blynedd
25-29 oed	99,839	64,657	64.8%
30-34 oed	107,658	75,124	69.8%
35-39 oed	102,929	72,373	70.3%
40-44 oed	95,127	66,454	69.9%
45-49 oed	90,896	62,602	68.9%
25-49 oed	496,449	341,210	68.7%

Grŵp Oedran	Cymwys	Profwyd o fewn 5.5 mlynedd	% Cwmpas o fewn 5.5 mlynedd
50-54 oed	104,337	66,828	77.0%
55-59 oed	104,529	50,278	70.2%
60-64 oed	90,726	50,863	65.6%
50-64 oed	299,592	167,969	71.2%

Noder: Yr ystod oedran gymwys ar gyfer sgrinio serfigol yw 25-64 oed.

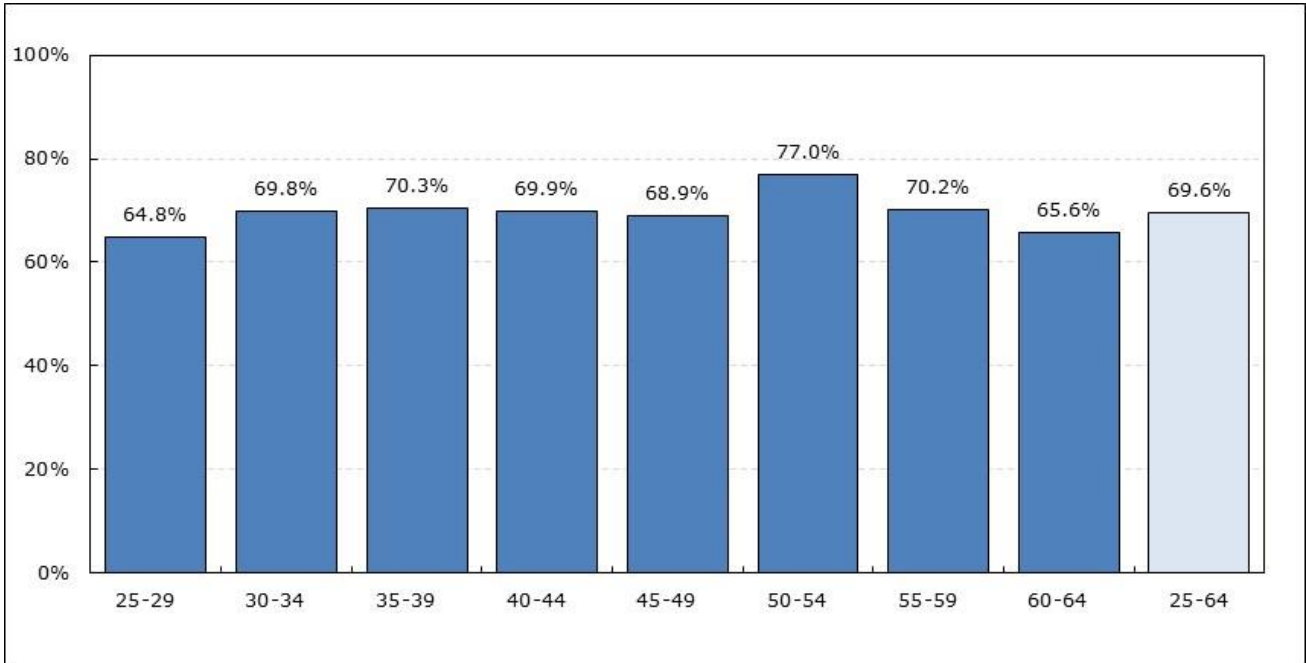
Yng Nghymru, cafodd y bwlch sgrinio ei ymestyn o dair i bum mlynedd ar gyfer y rhai 25-49 oed ar 01/01/2022 yn unol ag argymhellion gan Bwyllgor Sgrinio Cenedlaethol y DU.

Ers 01/01/2022, y bwlch sgrinio ar gyfer unigolion 25-64 oed yw bob pum mlynedd, ar gyfer y rhai sy'n profi'n negatif am HPV.

Nodir bod y data cwmpas a gynhwysir yn yr adroddiad hwn yn unol â gwledydd eraill y DU i alluogi cymharu data rhwng gwledydd.

Mae unigolion dros 50 oed yn cael eu gwahodd yn rheolaidd am sgrinio bob 5 mlynedd, nid yw cwmpas o fewn 3.5 blynedd yn gymwys yn y grŵp oedran hwn. Mae cwmpas sy'n addas i'r oedran cyfunol ar gyfer 25-64 oed wedi'i gyfrifo fel 69.6%. Gweler yr adran ar ddiffiniad i gael rhagor o fanylion.

Graff 1a1: Cwmpas sgrinio serfigol sy'n addas i'r oedran yn ôl grŵp oedran

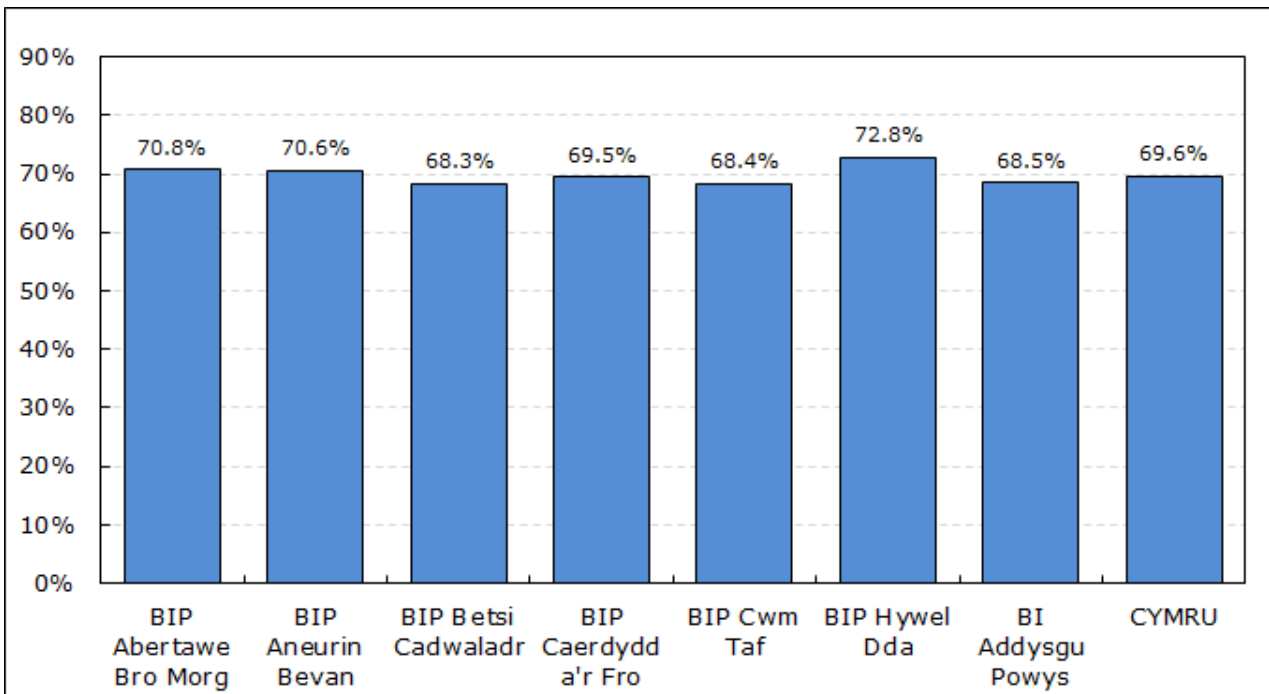
Tabl 1b: Cwmpas Sgrinio Serfigol (25-64 oed) yn ôl bwrdd iechyd preswyl

Bwrdd Iechyd	25 - 49		
	Cymwys	Profwyd o fewn 3.5 blynedd	%Cwmpas o fewn 3.5 blynedd
BIP Aneurin Bevan	97,822	68,534	70.1%
BIP Betsi Cadwaladr	101,853	71,355	70.1%
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	91,939	61,321	66.7%
BIP Cwm Taf Morgannwg	72,321	49,965	69.1%
BIP Hywel Dda	54,110	36,308	67.1%
BI Addysgu Powys	17,145	12,345	72.0%
BI Bae Abertawe	61,190	41,340	67.6%
BI anhysbys	69	42	60.9%
CYFANSWM	496,449	341,210	68.7%

Bwrdd Iechyd	50 - 64		
	Cymwys	Profwyd o fewn 5.5 mlynedd	%Cwmpas o fewn 5.5 mlynedd
BIP Aneurin Bevan	57,233	41,243	72.1%
BIP Betsi Cadwaladr	68,695	49,003	71.3%
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	42,731	30,639	71.7%
BIP Cwm Taf Morgannwg	41,831	29,356	70.2%
BIP Hywel Dda	39,244	27,506	70.1%
BI Addysgu Powys	14,296	10,531	73.7%
BI Bae Abertawe	35,528	24,911	70.1%
BI anhysbys	34	25	73.5%
CYFANSWM	299,592	213,214	71.2%

Mae hyn yn dangos y cwmpas a nodwyd o'r unigolion a oedd yn gymwys ar gyfer sgrinio serfigol ar 1 Ebrill 2021, yn ôl y nifer a'r gyfran â phrawf digonol o fewn y 3.5 neu'r 5.5 mlynedd diwethaf.

Graff 1b: Cwmpas sgrinio serfigol cyfunol o ran y grŵp oedran targed (unigolion 25-64 oed) yn ôl bwrdd iechyd

3.2 Unigolion a wahoddwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd

Tabl 2: Unigolion a wahoddwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd

Bwrdd Iechyd	O dan 25 oed	25-49 oed	50-64 oed	65 oed a hŷn	Pob oedran
BIP Aneurin Bevan	4,119	42,180	15,694	314	62,307
BIP Betsi Cadwaladr	4,281	44,110	19,088	329	67,808
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	4,409	38,829	11,811	203	55,252
BIP Cwm Taf	3,208	31,225	11,613	199	46,245
BIP Hywel Dda	2,250	22,931	10,767	198	36,146
BI Addysgu Powys	692	7,255	3,799	57	11,803
BI Bae Abertawe	2,759	26,323	9,849	183	39,114
BI anhysbys	4	54	10	0	68
Cymru Gyfan	21,722	212,907	82,631	1,483	318,743

Gwahoddir unigolion cymwys am eu prawf sgrinio cyntaf rhwng 24 oed 8 mis a 24 oed 9 mis. Mae hyn yn sicrhau y byddant wedi cael y cyfle i fynd i gael eu sgrinio erbyn eu pen-blwydd yn 25 oed. Yn ogystal, bydd rhai unigolion o dan 25 oed yn cael eu gwahodd oherwydd canfyddiadau achlysurol o newidiadau celloedd, sydd wedi ei gwneud yn ofynnol cael profion sgrinio dilynol.

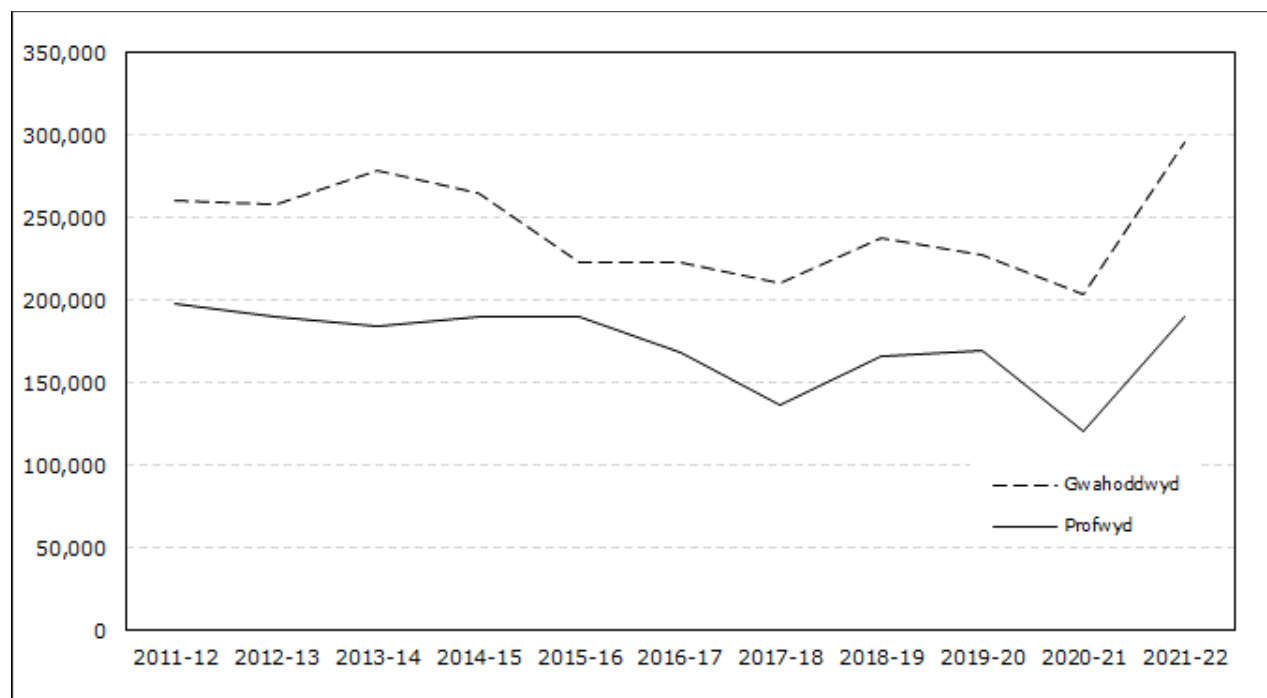
3.3 Unigolion a brofwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd

Tabl 3: Unigolion a sgriniwyd yn ôl grŵp oedran a bwrdd iechyd

Bwrdd Iechyd	O dan 25 oed	25-49 oed	50-64 oed	65 oed a hŷn	Pob oedran
BIP Aneurin Bevan	1,471	26,657	10,950	273	39,351
BIP Betsi Cadwaladr	1,386	27,947	12,734	309	42,376
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	1,424	24,505	8,177	225	34,331
BIP Cwm Taf	1,116	19,423	7,930	220	28,689
BIP Hywel Dda	590	14,009	7,290	212	22,101
BI Addysgu Powys	218	4,614	2,775	68	7,675
BI Bae Abertawe	914	16,131	6,690	210	23,945
BI anhysbys	-	35	9	1	45
Cymru Gyfan	7,119	133,321	56,555	1,518	198,513

Yn 2021-22 cafodd y data hyn eu cyfrifo'n uniongyrchol o wybodaeth a gymerwyd o'r system galw ac ailalw, rhoddir diffiniadau manylach yn adran 5 o'r adroddiad hwn.

Yn gyffredinol, mae nifer y rhai sy'n cael eu sgrinio yn cael ei ddiffinio fel cyfran yr unigolion a wahoddwyd sy'n mynd i gael eu sgrinio o fewn cyfnod diffiniedig yn dilyn gwahoddiad. Nid oes modd mesur nifer y gwahoddiadau sgrinio serfigol yn union oherwydd gall rhai profion a gynhelir yn y flwyddyn sgrinio (1 Ebrill tan 31 Mawrth) ddeillio o wahoddiadau sydd naill ai wedi'u rhoi yn y flwyddyn sgrinio flaenorol, neu eu derbyn yn y flwyddyn ganlynol. Ar hyn o bryd nid oes safon ar gyfer 'nifer y rhai sy'n cael eu sgrinio' yng Nghymru a Lloegr ac felly mae'r cwmpas wedi'i gyflwyno.

Graff 3: Nifer yr unigolion (25-64 oed) a wahoddwyd a'u sgrinio bob blwyddyn

Mae'r gostyngiad yn nifer yr unigolion a wahoddwyd yn ystod 2017-18 yn sgil y newidiadau oedran ac amllder a weithredwyd ym mis Medi 2013 (a ddisgrifiwyd yn adran 1.3), lle cafodd yr oedran ar gyfer gwahoddiad sgrinio cyntaf ei godi o 20 i 25 oed a chafodd amllder y gwahoddiad ar gyfer unigolion 50-64 oed ei newid o 3 blynedd i 5 mlynedd. Mae'r cynnydd a welwyd yn 2018-19 yn cynnwys unigolion 25 oed sy'n cael eu gwahodd am y tro cyntaf, a'r unigolion 50 oed neu hŷn yn 2013 sydd bellach yn cael eu gwahodd yn ôl ar ôl 5 mlynedd. Mae'r gostyngiad hwn yn 2020-2021 oherwydd yr oedi dros dro o ran anfon gwahoddiadau at gyfranogwyr ar gyfer sgrinio serfigol oherwydd pandemig Covid-19 ym mis Mawrth 2020. Ailddechreuodd y gwahoddiadau ym mis Mehefin 2020. Gwnaeth Sgrinio Serfigol Cymru adfer o effaith pandemig Covid-19 erbyn mis Rhagfyr 2021.

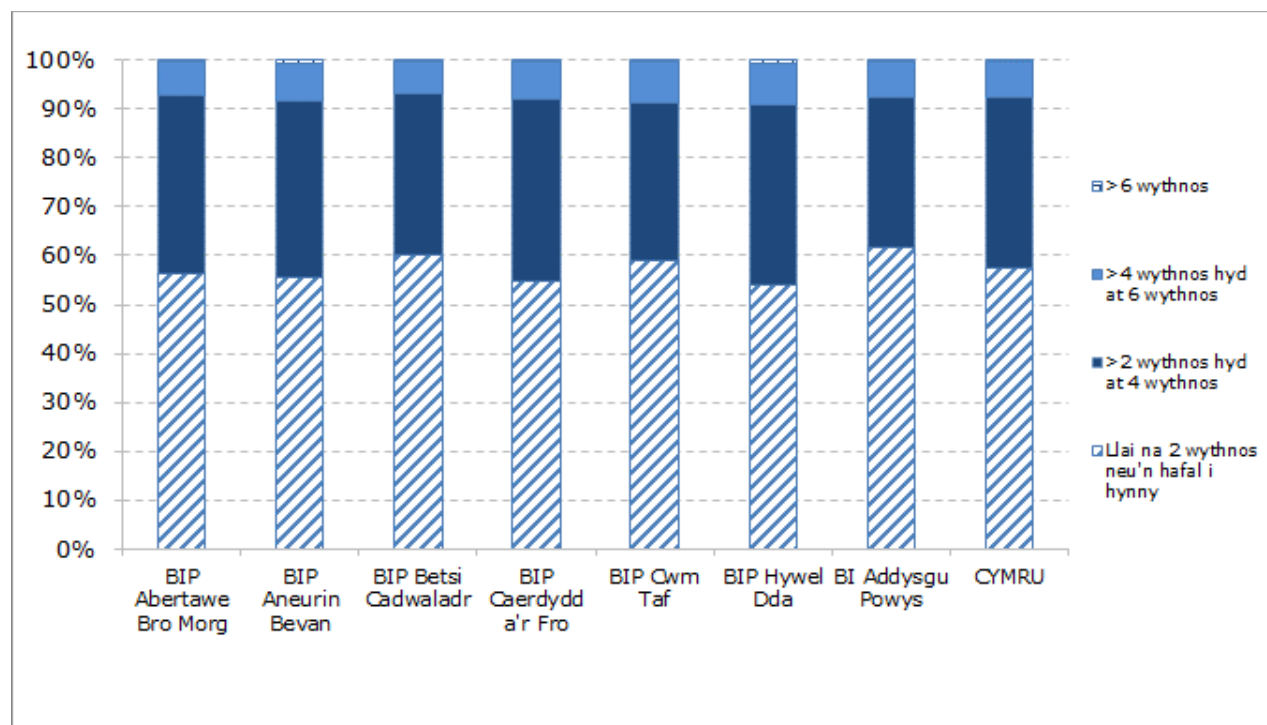
3.4 Amseroedd dychwelyd canlyniadau sampl sgrinio yn ôl bwrdd iechyd

Safon Iechyd Cyhoeddus Cymru yw bod 95% o unigolion yn cael eu canlyniadau o fewn 4 wythnos (28 diwrnod calendr) i gymryd y sampl sgrinio.

Tabl 4: Yr amser o'r dyddiad y cymerwyd y sampl hyd at roi llythyr canlyniad, yn ôl Bwrdd Iechyd

Bwrdd Iechyd	Llai na 2 wythnos neu'n hafal i hynny	>2 wythnos hyd at 4 wythnos	>4 wythnos hyd at 6 wythnos	>6 wythnos	Cyfanswm
BIP Aneurin Bevan	21,193	13,816	2,539	180	37,728
BIP Betsi Cadwaladr	22,440	14,670	3,153	222	40,485
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	19,624	10,829	2,058	142	32,653
BIP Cwm Taf	15,206	10,313	2,066	118	27,703
BIP Hywel Dda	12,626	6,934	1,789	60	21,409
BI Addysgu Powys	3,929	2,665	620	38	7,252
BI Bae Abertawe	14,045	6,963	1,717	51	22,776
BI anhysbys	22	17	4	-	43
Cymru Gyfan	109,085	66,207	13,946	811	190,049
Cronnus %	57.4%	92.2%	99.6%	100.0%	100.0%

Graff 4: Yr amser o'r dyddiad y cafodd y sampl ei chymryd i roi llythyr canlyniad, yn ôl Bwrdd Iechyd

Ledled Cymru cafodd 57.4% o ganlyniadau eu rhoi o fewn 2 wythnos i gael y prawf (ystod 54.2% i 61.7%), mae hyn yn ostyngiad o gymharu â 74.6% yn 2020-21).

Cafodd 92.2% o ganlyniadau eu rhoi o fewn 4 wythnos (safon o 95%) o gymharu â 95.8% yn 2020-21.

3.5 Samplau a gofnodwyd yn ôl labordy sgrinio serfigol

Tabl 5a: Nifer y samplau sgrinio serfigol a gofnodwyd yn ôl ffynhonnell y prawf

	Meddyg Teulu	Clinigau Iechyd Rhywiol Integredig	Ysbyty'r GIG	Heb ei Nodi	Cyfanswm
Cymru Gyfan	183,215	3,429	7,135	537	194,316

Tabl 5b1: Nifer y samplau sgrinio serfigol a gofnodwyd yn ôl bwrdd iechyd preswyl a ffynhonnell y prawf

Bwrdd Iechyd	Meddyg Teulu	Clinigau Iechyd Rhywiol Integredig	Ysbyty'r GIG	Heb ei Nodi	Cyfanswm
BIP Aneurin Bevan	35,306	1,678	1,317	18	38,319
BIP Betsi Cadwaladr	39,135	369	1,026	1	40,531
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	32,363	192	820	152	33,527
BIP Cwm Taf	25,491	647	1,832	154	28,124
BIP Hywel Dda	20,358	403	1,053	7	21,821
BI Addysgu Powys	6,938	11	176	5	7,130
BIP Bae Abertawe	22,177	84	857	192	23,310
BI anhysbys	1,447	45	54	8	1,554
Cymru Gyfan	183,215	3,429	7,135	537	194,316

Tabl 5b2: Canran y samplau sgrinio serfigol a gymerwyd ym mhob bwrdd iechyd preswyl yn ôl ffynhonnell y prawf

Bwrdd Iechyd	Meddyg Teulu	Clinigau Iechyd Rhywiol Integredig	Ysbyty'r GIG	Heb ei Nodi
BIP Aneurin Bevan	92.1%	4.4%	3.4%	0.0%
BIP Betsi Cadwaladr	96.6%	0.9%	2.5%	0.0%
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	96.5%	0.6%	2.4%	0.5%
BIP Cwm Taf	90.6%	2.3%	6.5%	0.5%
BIP Hywel Dda	93.3%	1.8%	4.8%	0.0%
BI Addysgu Powys	97.3%	0.2%	2.5%	0.1%
BIP Bae Abertawe	95.1%	0.4%	3.7%	0.8%
BI anhysbys	93.1%	2.9%	3.5%	0.5%
Cymru Gyfan %	94.3%	1.8%	3.7%	0.3%

O'r 194,316 o samplau a gofnodwyd, nid oedd angen prawf sytoleg mewn 172,354 o samplau oherwydd nad oedd HPV risg uchel wedi'i ganfod. Cafodd profion sytoleg eu cynnal ar 21,962 o samplau.

Tabl 5c1: Samplau sytoleg annigonol a gofnodwyd yn ôl labordy sgrinio serfigol

		Meddyg Teulu	Clinigau Iechyd Rhywiol Integredig	Ysbyty'r GIG	Heb ei Nodi	Cyfanswm
Cymru Gyfan	Cyfanswm y Samplau	19,678	490	1,662	132	21,962
	Nifer annigonol	376	9	37	6	428
	% annigonol	1.9%	1.8%	2.2%	4.5%	1.9%

O'r 172,350 o samplau lle nad oedd prawf sytoleg yn ofynnol, roedd 59 o samplau wedi'u cofnodi fel 'canlyniad hrHPV heb fod ar gael/annibynadwy (HPVU)'. Os ychwanegir y canlyniadau hyn at y canlyniadau 'sytoleg annigonol', byddai hyn yn rhoi cyfradd 'annigonol' gyfunol gyffredinol o 0.3%.

Tabl 5c2: Samplau sytoleg gradd uchel a gofnodwyd

		Meddyg Teulu	Clinigau Iechyd Rhywiol Integredig	Ysbyty'r GIG	Heb ei Nodi	Cyfanswm
Cymru Gyfan	Na fydd. Digonol	182,838	3,420	7,098	531	193,887
	Nifer gradd uchel	1,231	49	202	14	1,496
	% gradd uchel	0.7%	1.4%	2.8%	2.6%	0.8%

Mae gradd uchel yn cynnwys canlyniadau a gofnodwyd fel dyscariosis gradd uchel (cymedrol neu ddifrifol), dyscariosis gradd uchel (ymholiad carsinoma cennog ymledol), ymholiad neoplasia chwarennol o'r math endoserfigol neu ymholiad neoplasia chwarennol nad yw'n darddiad ceg y groth. Caiff y gyfran ei chyfrifo o'r holl ganlyniadau profion sgrinio serfigol.

Tabl 5d: Nifer y samplau digonol a gofnodwyd yn ôl canlyniad y prawf a grŵp oedran

Canlyniad	25-49 oed	50-64 oed	Pob oedran
Negatif	10,994	3,162	14,988
Newid Ffiniol mewn celloedd cennog	2,113	447	2,692
Newid Ffiniol mewn celloedd endoserfigol	44	7	51
Dyscariosis Gradd Isel	1,807	336	2,307
Dyscariosis Gradd Uchel (Cymedrol)	411	56	492
Dyscariosis Gradd Uchel (Difrifol)	782	94	898
Dyscariosis Gradd Uchel (?carsinoma cennog ymledol)	33	9	43
?Neoplasia chwarennol o'r math endoserfigol	51	9	60
?Neoplasia chwarennol o darddiad nad yw'n geg y groth	1	2	3
Dim sytoleg	114,361	51,569	172,354
Cymru Gyfan	130,597	55,691	193,888

Mae pob oedran yn cynnwys cyfranogwyr y tu allan i'r ystod oedran gymwys.

Tabl 5e: Nifer a chanlyniad y samplau digonol a nodwyd

Canlyniad	HPV Risg Uchel wedi'i ganfod	HPV Risg Uchel heb ei ganfod	HPV heb fod ar gael / annibynadw y	CYFANS WM
Negatif	14,987	1	0	14,988
Newid Ffiniol mewn celloedd cennog	2,692	0	0	2,692
Newid Ffiniol mewn celloedd endoserfigol	51	0	0	51
Dyscariosis Gradd Isel	2,307	0	0	2,307
Dyscariosis Gradd Uchel (Cymedrol)	492	0	0	492
Dyscariosis Gradd Uchel (Difrifol)	898	0	0	898
Dyscariosis Gradd Uchel (?carsinoma cennog ymledol)	43	0	0	43
?Neoplasia chwarennol o'r math endoserfigol	60	0	0	60
?Neoplasia chwarennol o darddiad nad yw'n geg y groth	3	0	0	3
Dim sytoleg	0	172,295	59	172,354
Cymru Gyfan	21,533	172,296	59	193,888

Tabl 5f: Canlyniad i unigolion a atgyfeiriwyd ar gyfer colposgopi yn ystod mis Ebrill 2020-Mawrth 2021 ar ôl canlyniad annigonol, negatif neu radd isel

Canlyniad	CYMRU GYFAN	Canran
Canser Ceg y Groth	8	0.3%
CGIN	6	0.2%
CIN Gradd Uchel	651	21.1%
CIN1	811	26.3%
Dim Annormaledd wedi'i Ganfod	594	19.3%
Biopsi Annigonol	44	1.4%
Dim Biopsi wedi'i Gymryd	967	31.4%
Canser nad yw'n Ganser Ceg y Groth	1	0.03%
CYFANSWM	3,082	100.0%

Tabl 5g: Canlyniad i unigolion a atgyfeiriwyd yn ystod mis Ebrill 2020-Mawrth 2021 ar ôl canlyniad sytoleg gradd uchel

Canlyniad	CYMRU GYFAN	Canran
Canser Ceg y Groth	44	4.2%
CGIN	44	4.2%
CIN Gradd Uchel	811	78.1%
CIN1	79	7.6%
Dim Annormaledd wedi'i Ganfod	36	3.5%
Biopsi Annigonol	3	0.3%
Dim Biopsi wedi'i Gymryd	21	2.0%
Canser nad yw'n Ganser Ceg y Groth	1	0.1%
CYFANSWM	1,039	100.0%

Tabl 5h: Canlyniad i unigolion a atgyfeiriwyd yn uniongyrchol ar gyfer colposgopi yn ystod mis Ebrill 2020-Mawrth 2021

	Gwerth Rhagfynegol Positif (PPV)%	Gwerth Rhagfynegol Annormal (APV)%	Gwerth Atgyfeirio (RV)
Cymru Gyfan	86.9%	22.0%	3.1%

Gweler adran 5 am ddiffiniadau o PPV, APV ac RV.

Tabl 5i: Amseroedd dychwelyd canlyniadau ar gyfer labordy sgrinio serfigol, o'r dyddiad y derbyniwyd y sampl, hyd at y dyddiad yr awdurdodwyd y canlyniad am y tro cyntaf

	Llai na 2 wythnos neu'n hafal i hynny	>2 wythnos hyd at 4 wythnos	>4 wythnos hyd at 6 wythnos	>6 wythnos	Cyfanswm
Cymru Gyfan	150,483	36,414	7,037	382	194,316
Cronnus %	77.4%	96.2%	99.8%	100.0%	100.0%

3.6 Gweithgarwch colposgopi

Tabl 6a: Nifer yr atgyfeiriadau colposgopi yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad a'r clinig colposgopi

Clinig Colposgopi	Atgyfeirio Uniongyrchol SSC	Atgyfeirio Arall	CYFANSWM	% Atgyfeirio Uniongyrchol SSC	% Atgyfeirio Arall
Aberhonddu	111	10	121	91.7%	8.3%
Bronglais	129	128	257	50.2%	49.8%
Caerdydd a'r Fro	1,387	866	2,253	61.6%	38.4%
Glan Clwyd	458	53	511	89.6%	10.4%
Castell-nedd Port Talbot	880	222	1,102	79.9%	20.1%
Nevill Hall	390	168	558	69.9%	30.1%
Y Drenewydd	134	35	169	79.3%	20.7%
Tywysog Siarl	339	624	963	35.2%	64.8%
Ysbyty Brenhinol Morgannwg	385	592	977	39.4%	60.6%
Ysbyty Brenhinol Gwent	57	19	76	75.0%	25.0%
Singleton	615	297	912	67.4%	32.6%
Ysbyty Cyffredinol Gorllewin Cymru	402	283	685	58.7%	41.3%
Llwynhelyg	205	236	441	46.5%	53.5%
Wrecsam	535	114	649	82.4%	17.6%
Ysbyty Gwynedd	449	198	647	69.4%	30.6%
Ysbyty Ystrad Fawr	1,190	357	1,547	76.9%	23.1%
Cymru Gyfan	7,666	4,202	11,868	64.6%	35.4%

Mae'r atgyfeiriadau eraill nad ydynt yn cael eu hatgyfeirio'n uniongyrchol gan Sgrinio Serfigol Cymru yn gymysgedd o unigolion a atgyfeirir o ofal sylfaenol neu eilaidd sydd â symptomau neu ymddangosiad annormal o ran ceg y groth, unigolion sy'n symud i Gymru gyda newidiadau diweddar i'r celloedd ar sytolog neu'r rhai lle roedd anawsterau o ran cael sampl mewn gofal sylfaenol.

Tabl 6b: Nifer y cleifion newydd a welwyd mewn clinigau colposgopi yn ôl canlyniad prawf atgyfeirio

Clinig Colposgopi	Gradd isel	Gradd uchel	Sytoleg Negatif HPV Positif	Dim prawf ceg y groth annormal	Cyfanswm
Aberhonddu	54	19	25	9	107
Bronglais	69	34	22	96	221
Caerdydd a'r Fro	708	197	271	554	1730
Glan Clwyd	257	82	101	28	468
Castell-nedd Port Talbot	444	125	206	162	937
Nevill Hall	188	57	72	133	450
Y Drenewydd	76	15	22	34	147
Tywysog Siarl	177	82	92	432	783
Ysbyty Brenhinol Morgannwg	242	58	126	380	806
Ysbyty Brenhinol Gwent	62	16	20	25	123
Singleton	297	114	117	194	722
Ysbyty Cyffredinol Gorllewin Cymru	234	86	89	154	563
Llwynhelyg	137	52	48	129	366
Wrecsam	207	77	86	116	486
Ysbyty Gwynedd	260	81	108	80	529
Ysbyty Ystrad Fawr	572	162	213	256	1203
Cymru Gyfan	3,984	1,257	1,618	2,782	9,641
%	41.3%	13.0%	16.8%	28.9%	100.0%

Mae atgyfeiriadau gradd isel yn cynnwys newid ffiniol mewn celloedd cennog a dyscariosis gradd isel

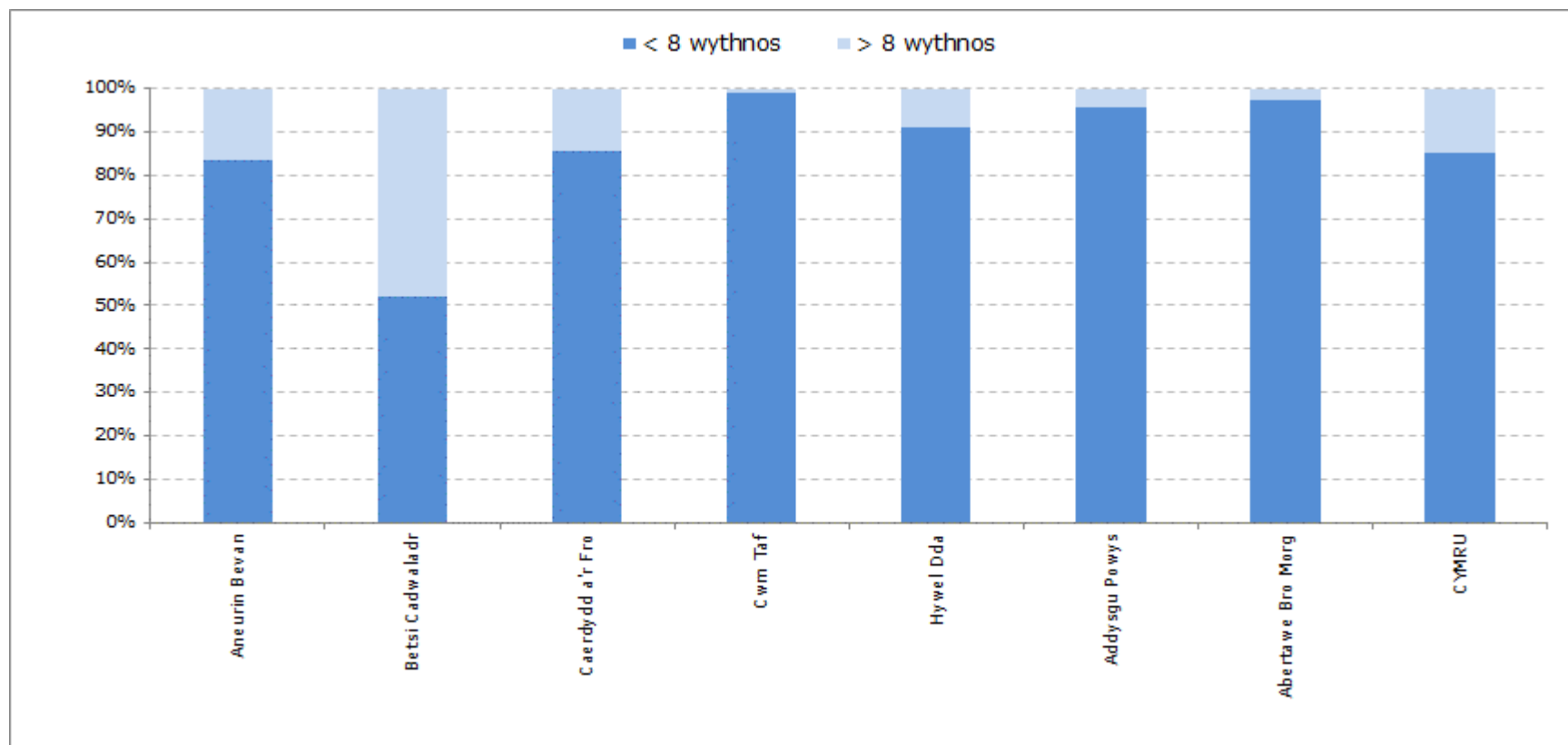
Mae atgyfeiriadau gradd uchel yn cynnwys newidiadau ffiniol mewn celloedd endoserfigol, dyscariosis gradd uchel (cymedrol a difrifol), dyscariosis gradd uchel (ymholiad carsinoma cennog ymledol), ymholiad neoplasia chwarennol o'r math endoserfigol ac ymholiad neoplasia chwarennol nad yw'n darddiad ceg y groth.

Mae Tabl 6b yn dangos atgyfeiriadau ar gyfer colposgopi yn dilyn canlyniad sytoleg negatif (normal). Mae'r unigolion hyn yn cael eu hatgyfeirio naill ai oherwydd hrHPV parhaus yn eu sampl, neu oherwydd clefyd gradd uchel blaenorol ('prawf gwella') a hrHPV presennol. Yn sgil parhad hrHPV neu eu hanes blaenorol, maent yn wynebu risg uwch o glefyd gradd uchel.

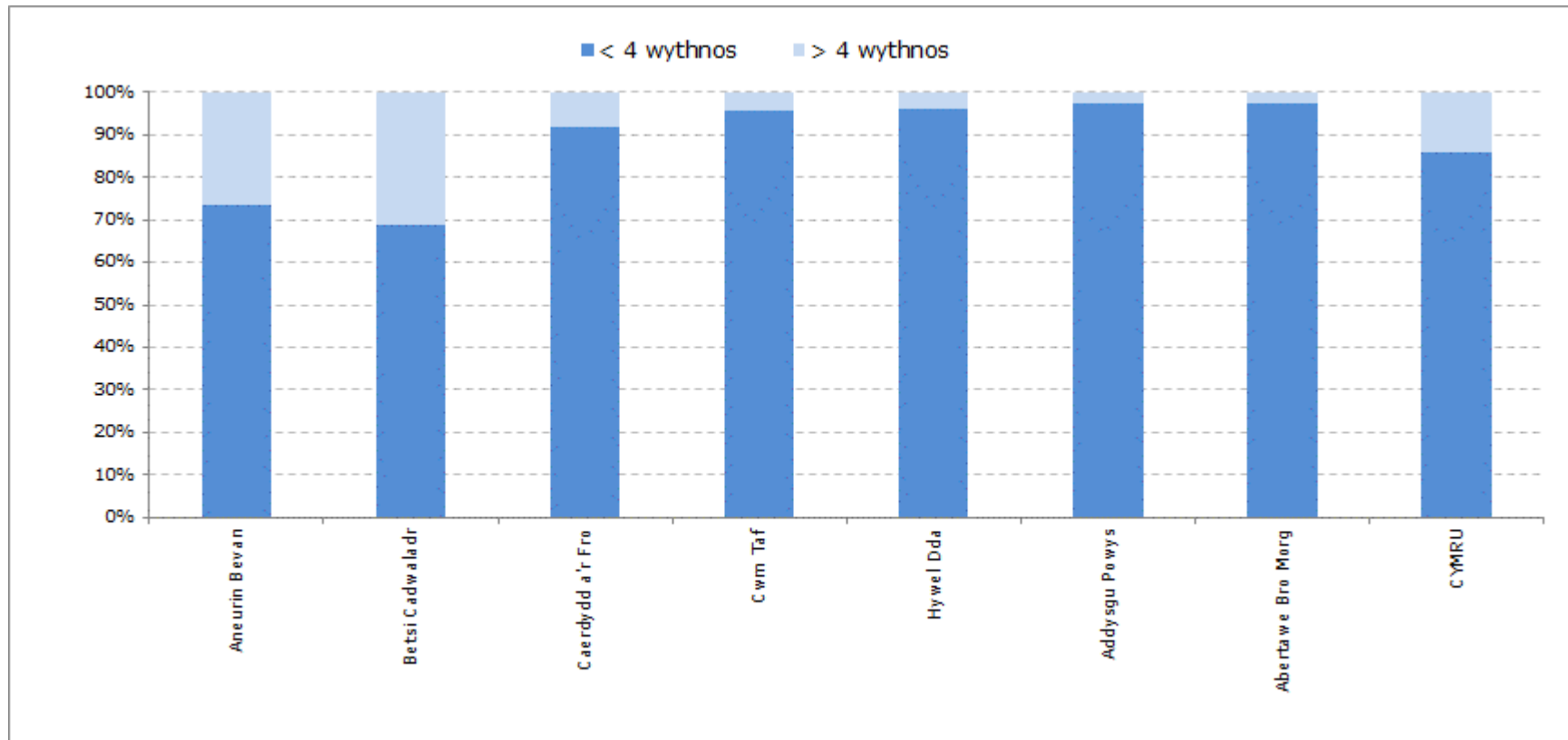
Tabl 6c: Amseroedd aros yn ôl bwrdd iechyd a'r math o atgyfeirio

	Pob Atgyfeirio				Dyscariosis Gradd Uchel neu waeth			
Bwrdd Iechyd	<8 wythnos	8 wythnos neu fwy	CYFANSW M	% o fewn 8 wythnos	<4 wythnos	4 wythnos neu fwy	CYFANSW M	% o fewn 4 wythnos
BIP Aneurin Bevan	2,193	429	2,622	83.6%	279	101	380	73.4%
BIP Betsi Cadwaladr	905	839	1,744	51.9%	177	80	257	68.9%
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	1,821	308	2,129	85.5%	211	19	230	91.7%
BIP Cwm Taf	1,873	18	1,891	99.0%	160	7	167	95.8%
BIP Hywel Dda	1,244	125	1,369	90.9%	190	8	198	96.0%
BI Addysgu Powys	277	13	290	95.5%	39	1	40	97.5%
BIP Bae Abertawe	1,935	51	1,986	97.4%	284	8	292	97.3%
Cymru Gyfan	10,248	1,783	12,031	85.2%	1,340	224	1,564	85.7%
%	85.2%	14.8%	100.0%	-	85.7%	14.3%	100.0%	-

Graff 6c1: Canran yr holl atgyfeiriadau newydd y cynigiwyd apwyntiad iddynt o fewn 8 wythnos yn ôl bwrdd iechyd (ac eithrio oedi a achoswyd gan gleifion)

Graff 6c2: Canran yr atgyfeiriadau gradd uchel y cynigiwyd apwyntiad iddynt o fewn 4 wythnos yn ôl bwrdd iechyd (ac eithrio oedi a achoswyd gan gleifion)

Mae'r tablau a'r graffiau uchod yn dangos yr amser a gymerwyd o dderbyn atgyfeiriad gan fwrdd iechyd i'r apwyntiad cyntaf a gynigiwyd gan y bwrdd iechyd, ac eithrio oedi a achoswyd gan gleifion. cafodd 85.7% o gleifion a gafodd eu hatgyfeirio gyda chanlyniad o ddyscariosis gradd uchel neu waeth gynnig apwyntiad o fewn pedair wythnos (safon o 90%). cafodd 85.2% o'r holl atgyfeiriadau gynnig apwyntiad o fewn wyth wythnos (safon o 90%).

Tabl 6d: Cyfanswm yr apwyntiadau colposgopi yr aed iddynt yn ôl math yr ymweliad a'r bwrdd iechyd

Bwrdd Iechyd	Asesiad Colposgopig	Dewis a thrin	Triniaeth a gynlluniwyd	Triniaeth Ddilynol	Heb ei nodi	Cyfanswm
BIP Aneurin Bevan	1,967	163	279	555	6	2,970
BIP Betsi Cadwaladr	1,839	47	463	266	49	2,664
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	2,124	80	250	217	3	2,674
BIP Cwm Taf	1,714	60	402	534	14	2,724
BIP Hywel Dda	1,156	55	302	821	12	2,346
BI Addysgu Powys	245	29	50	97	3	424
BIP Bae Abertawe	1,736	18	481	698	1	2,934
Cymru Gyfan	10,781	452	2,227	3,188	88	16,736
%	64.4%	2.7%	13.3%	19.0%	0.5%	100.0%

Cofnodwyd 16,736 o ymweliadau a fynychwyd yn ystod 2021-22. Roedd mwyafrif y rhain ar gyfer 'asesiad colposgopig'. Cafodd 452 o ymweliadau a gofnodwyd fel 'dewis a thrin' (lle mae triniaeth yn cael ei chyflawni yn ystod ymweliad cyntaf â cholposgopi), er bod amrywiaeth yn yr ymarfer hwn ledled Cymru.

Tabl 6e: Cleifion newydd a welwyd yn ôl y math o atgyfeiriad a chanlyniad gwaethaf histoleg

Math o Atgyfeiriad	Canser	CGIN	CIN gradd uchel	CIN1	Dim annormaledd wedi'i ganfod	Biopsi annigonol	Anhysbys	Dim biopsi wedi'i gymryd	CYFANSWM
Atgyfeirio Uniongyrchol SSC	51	56	1,895	1,298	1,154	115	36	1,954	6,559
Atgyfeirio Arall	24	4	116	262	671	51	33	1,921	3,082
Cymru Gyfan	75	60	2,011	1,560	1,825	166	69	3,875	9,641

Tabl 6f: Cleifion newydd a welwyd yn ôl bwrdd iechyd a chanlyniad gwaethaf histoleg

Bwrdd Iechyd	Canser	CGIN	CIN gradd uchel	CIN1	Dim annormaledd wedi'i ganfod	Biopsi annigonol	Anhysbys	Dim biopsi wedi'i gymryd	Cyfanswm
BIP Aneurin Bevan	9	11	338	176	349	23	2	868	1,776
BIP Betsi Cadwaladr	14	11	436	409	284	30	18	281	1,483
BIP Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro	12	13	247	163	286	23	5	981	1,730
BIP Cwm Taf	17	8	240	229	403	20	35	637	1,589
BIP Hywel Dda	7	11	249	235	221	33	4	390	1,150
BI Addysgu Powys	1	1	50	44	62	5	0	91	254
BIP Bae Abertawe	15	5	451	304	220	32	5	627	1,659
Cymru Gyfan	75	60	2,011	1,560	1,825	166	69	3,875	9,641
%	0.8%	0.6%	20.9%	16.2%	18.9%	1.7%	0.7%	40.2%	100.0%

4 Archwiliad o ganser ceg y groth yng Nghymru 2020-21

Mae cronfa ddata Archwiliad Sgrinio Serfigol Cymru o Ganser Ceg y Groth (CSWACC) yn gronfa ddata bwrpasol y gellir ei gweithredu ar y we, a ddefnyddir gan SSC yn unig. Mae pob diagnosis o ganser ceg y groth ar gyfer unigolion sy'n byw yng Nghymru ar adeg y diagnosis yn cael ei gofnodi ar gronfa ddata CSWACC.

Ceir gwybodaeth am ddiagnosis o ganser ceg y groth o: -

- Adroddiadau patholeg
- Llythyrau ysbytai/meddygon teulu
- Adroddiadau marwolaeth
- Uned Gwybodaeth ac Arolygaeth Canser Cymru (WCISU)

Mae'r demograffeg ar gyfer pob unigolyn yn cael ei lanlwytho'n awtomatig. Yna mae pob achos yn cael ei adolygu gan Arweinydd Clinigol SSC sy'n gwirio bod yr achos yn ganser ceg y groth, a bod y data canlynol yn gyflawn, lle y bo'n bosibl:

- Math o ganser histolegol
- Pennu camau cancer
- Triniaeth gyffredinol
- Statws canfod drwy sgrinio
 - Os canfyddir nad yw wedi'i sgrinio (yn unol â diffiniad NHSCSP), yna rhoddir categoreiddio pellach (e.e. erioed wedi'i sgrinio, sgrinio wedi dod i ben)

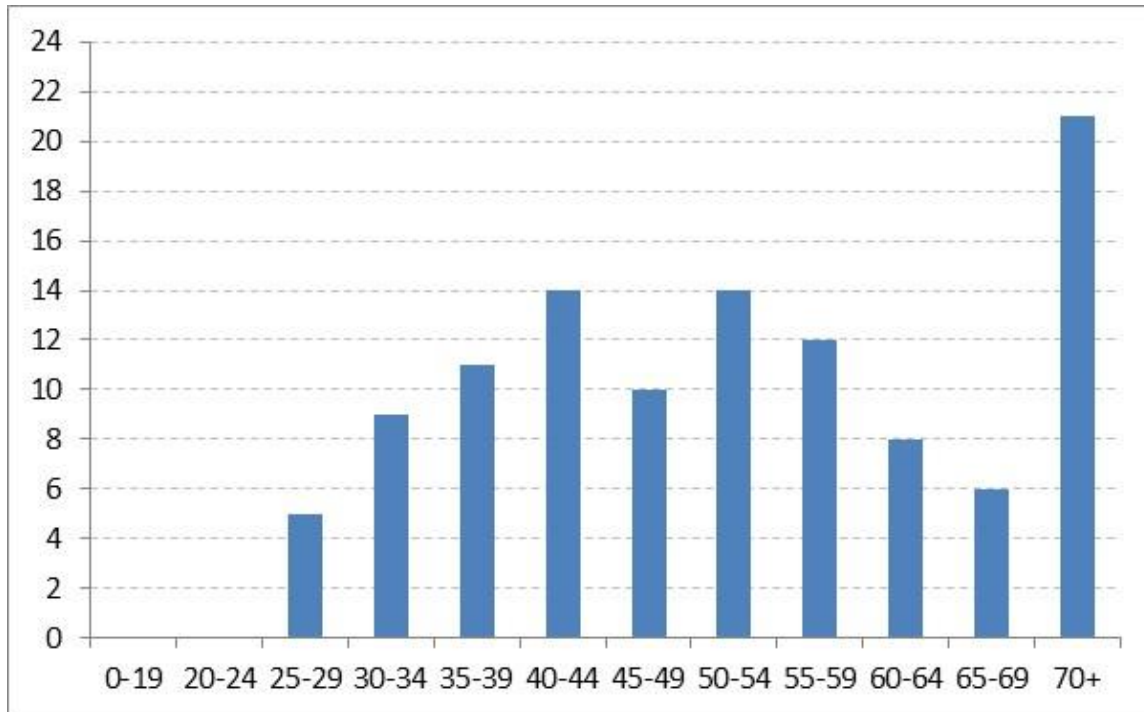
Mae Arweinydd Clinigol SSC yn sicrhau y gofynnir am adolygiadau a'u cwblhau ar gyfer samplau sgrinio cymwys, llwybr sgrinio (gwahoddiadau a chanlyniadau a anfonwyd) ac unrhyw gyfnodau colposgopi dros y cyfnod o 10 mlynedd cyn cael diagnosis. Mae'r adolygiad ar gyfer addysg a gwella'r rhaglen sgrinio yn bennaf, ond caiff unigolion eu hysbysu am yr adolygiad ac maent yn gallu cael unrhyw ganlyniadau adolygu wedi'u datgelu, ar gais.

Ym mis Rhagfyr 2022, roedd 110 o ganserau ceg y groth ar gronfa ddata CSWACC ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2020 – 31 Mawrth 2021. Gall nifer terfynol y canserau ar gyfer y cyfnod hwn gynyddu oherwydd gall data cofrestrfa cancer gael eu hoedi, a hefyd oherwydd gall rhai unigolion gael diagnosis 'y tu allan i'r ardal'.

4.1 Oedran diagnosis yr holl ganserau ceg y groth a nodwyd yng Nghymru (a gafodd eu canfod drwy sgrinio a heb sgrinio)

Yr ystod oedran ar adeg y diagnosis oedd 25 oed i 94 oed. Roedd y canolrif yn y grŵp 50-54 oed, gydag uchafbwynt yn yr un grŵp oedran (Graff 7a).

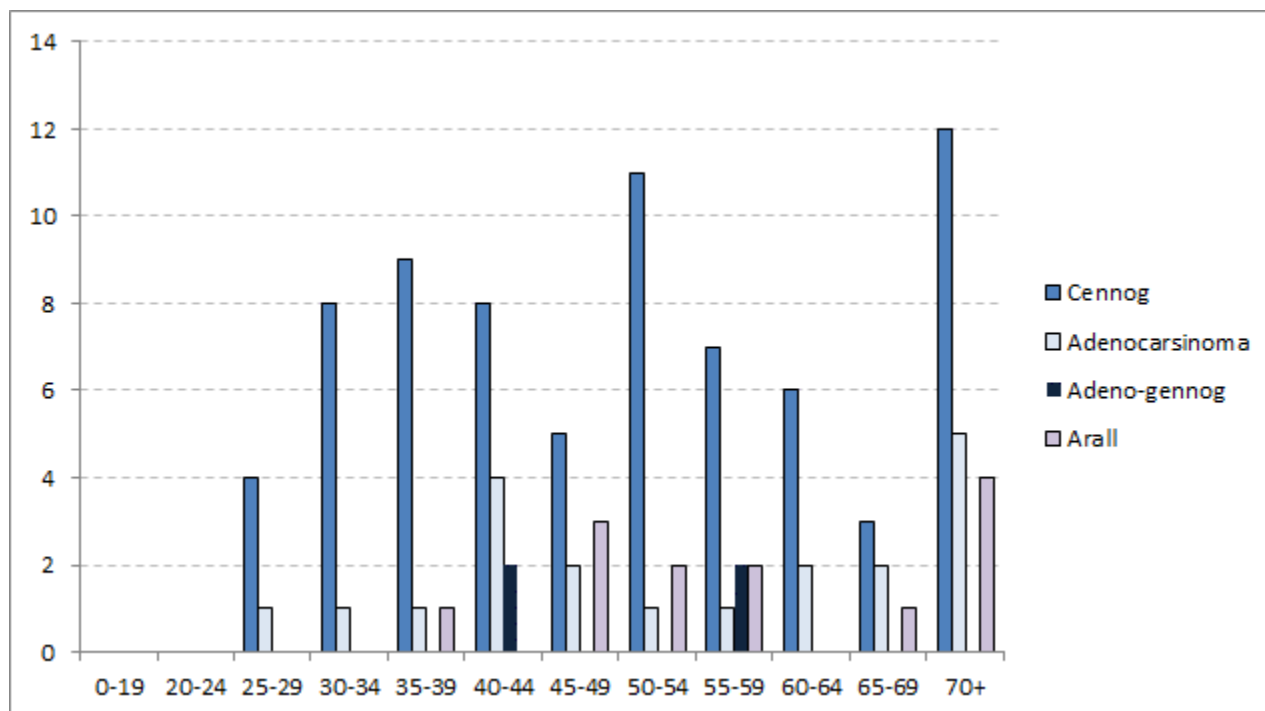
Graff 7a: Nifer y Canserau Ceg y Groth yn ôl Band Oedran

4.2 Math o ganser

O'r 110 o ganserau a gafodd ddiagnosis, roedd 73 (66.4%) yn rhai carcinoma celloedd cennog, 20 (18.2%) yn adenocarcinoma, 4 (3.6%) yn rhai carcinoma adenogennog a 6 (5.5%) yn 'eraill'. Roedd y grŵp 'eraill' yn cynnwys niwroendocrin, celloedd bach ac achosion nad oedd biopsi wedi'i gymryd i gadarnhau diagnosis histolegol. Roedd 7 achos nad oeddent wedi cael eu categorioeddio i'r math o ganser.

Graff 7b: Nifer y canserau ceg y groth yn ôl math ac oedran pan gafwyd y Diagnosis

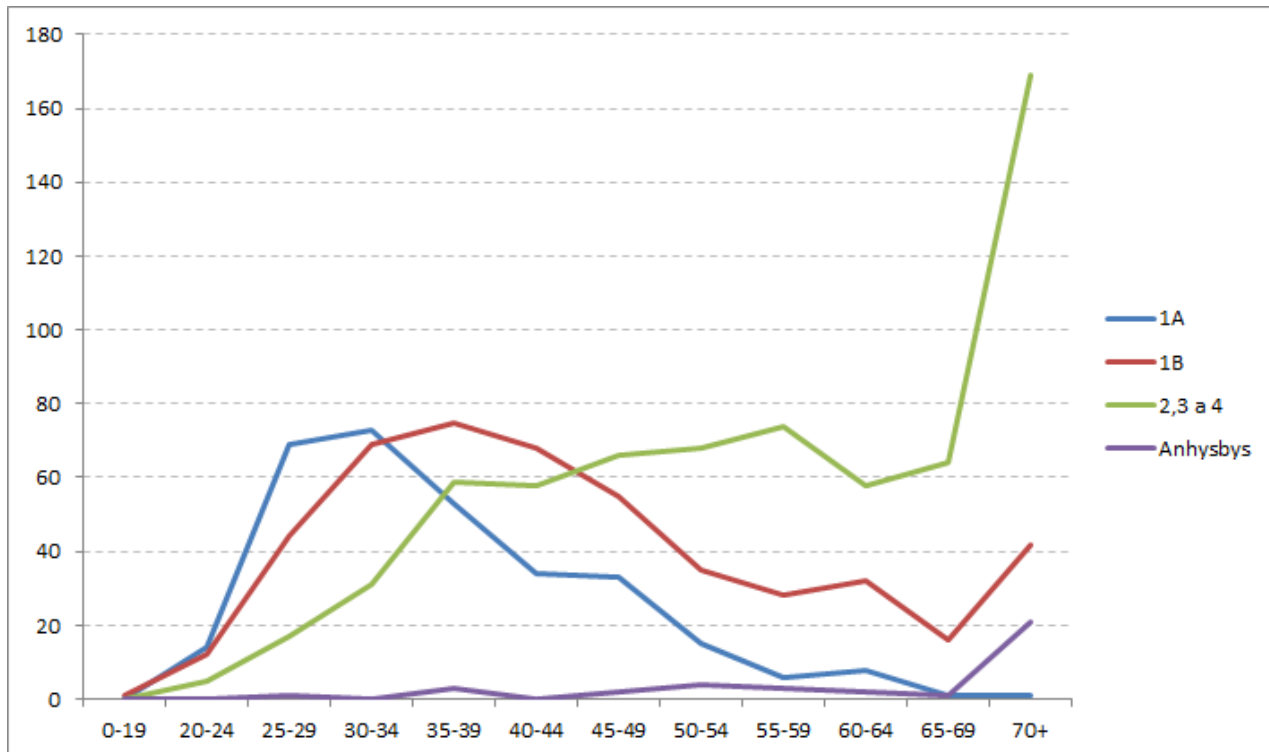

4.3 Cam y cancer

O'r 110 o achosion, roedd 19 (17.3%) ar gam 1A, 25 (22.7%) ar gam 1B, 22 (20.0%) ar gam 2, 18 (16.4%) ar gam 3 a 10 (9.1%) ar gam 4. Mewn un ar bymtheg achos ni chafodd camau cancer eu pennu, ac efallai fod hyn oherwydd bod y diagnosis dim ond wedi'i gofnodi ar dystysgrif marwolaeth.

Yn sgil y niferoedd bach, dangosir y canserau y rhoddwyd diagnosis ohonynt rhwng 2012 a 2021 yn ôl oedran a cham (graff 7c). Mae hwn yn dangos bod yr uchafbwynt ar gyfer cam 1A yn y grŵp oedran 30-34 oed, ar gyfer 1B mae hyn yn y grŵp oedran 35-39 oed ac ar gyfer canserau cam diweddarach mae'r uchafbwynt yn digwydd yn y grŵp oedran hŷn.

Graff 7c: Nifer y canserau ceg y groth a gafodd ddiagnosis rhwng 2012 a 2021 yn ôl cam ac oedran pan gafwyd y diagnosis

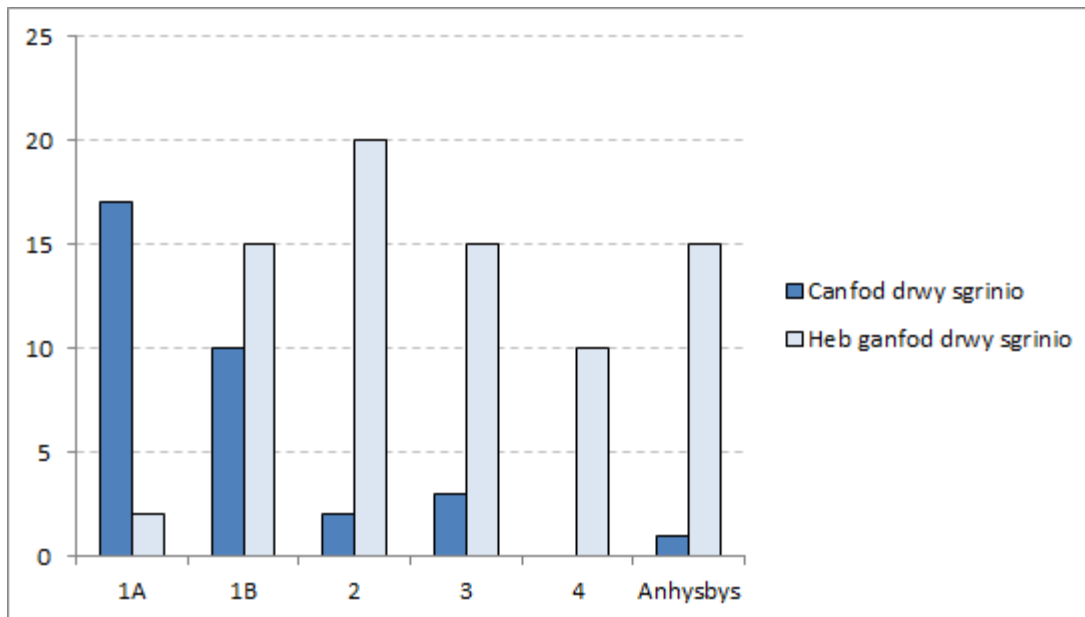

4.4 Statws canfod drwy sgrinio

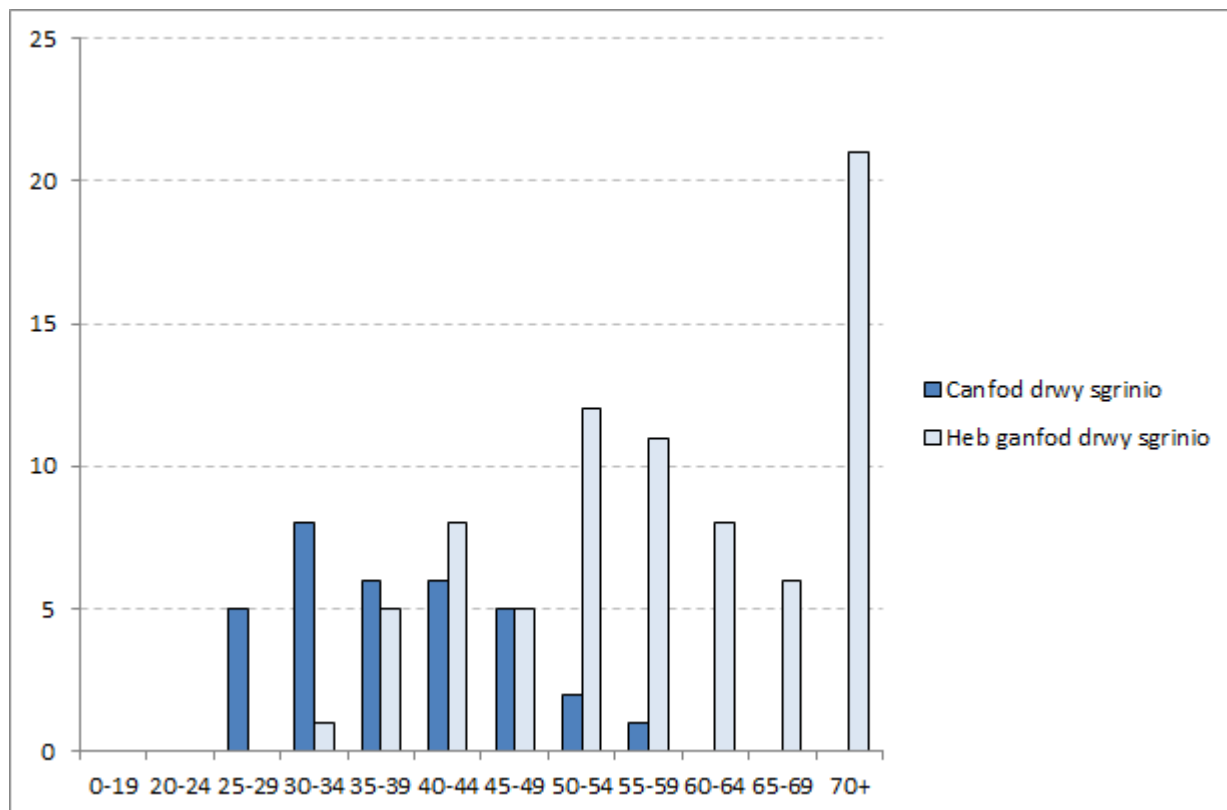
Y diffiniad o ganser wedi'i ganfod drwy sgrinio yw ganser a ganfuwyd yn dilyn atgyfeiriad yn sgil prawf sgrinio annormal. Gall hyn gynnwys achosion lle nad yw unigolion wedi mynd i gael eu sgrinio am lawer o flynyddoedd, ar yr amod nad oeddent wedi mynd i gael eu sgrinio yn sgil symptomau. Er mai nod y rhaglen sgrinio yw lleihau nifer yr achosion o ganser ceg y groth ymledol, weithiau mae ganser yn cael ei ganfod gan y prawf sgrinio.

Canserau nad ydynt wedi'u canfod drwy sgrinio yw'r rhai lle mae'r unigolyn yn cyflwyno oherwydd symptomau, gan arwain at eu diagnosis o ganser yn hytrach nag o ganlyniad i brawf sgrinio. Gall canserau heb eu canfod drwy sgrinio ddigwydd mewn unigolion â hanes sgrinio llawn, gyda chyfnodau hir o beidio â mynychu, neu heb hanes sgrinio.

O'r 110 o ganserau, cafodd 33 (30.0%) eu canfod drwy sgrinio a chafodd 73 (66.4%) eu canfod heb sgrinio. Roedd 4 chanser nad oeddent wedi'u dosbarthu i statws wedi'i ganfod drwy sgrinio. Mae'n amlwg bod mwyafrif y canserau a ganfuwyd drwy sgrinio ar gam cynnar (1A ac 1B), ac roedd canserau a gafodd eu canfod heb sgrinio wedi'u canfod ar gam diweddarach yn bennaf.

Graff 7d: Nifer y Canserau Ceg y Groth yn ôl Cam a Statws canfod drwy Sgrinio

Ar draws yr ystod oedran, roedd canserau mewn unigolion iau yn fwy tebygol o fod wedi'u canfod drwy sgrinio, ac roedd y rhai mewn unigolion hŷn yn rhai heb eu canfod drwy sgrinio yn bennaf. Mewn unigolion dros 65 oed, roedd llawer nad oeddent wedi'u sgrinio erioed, neu nid oeddent wedi'u sgrinio am lawer o flynyddoedd. Mae'r grŵp olaf hwn yn cynnwys y rhai nad oeddent wedi cael eu sgrinio ers blynyddoedd lawer cyn 65 oed (pan wnaethant adael y rhaglen), ond hefyd y rhai a oedd wedi'u sgrinio'n llawn hyd at 65 oed ond a gafodd ddiagnosis dros 70 oed.

Graff 7e: Nifer y canserau ceg y groth yn ôl oedran a statws canfod drwy sgrinio

Lle mae canser wedi'i ganfod heb sgrinio, mae hanes sgrinio'r unigolyn yn cael ei gategoreiddio yn unol â'r rhestr isod (gan ddefnyddio diffiniadau NHSCSP): -

1 - Dim cofnod o sgrinio serfigol

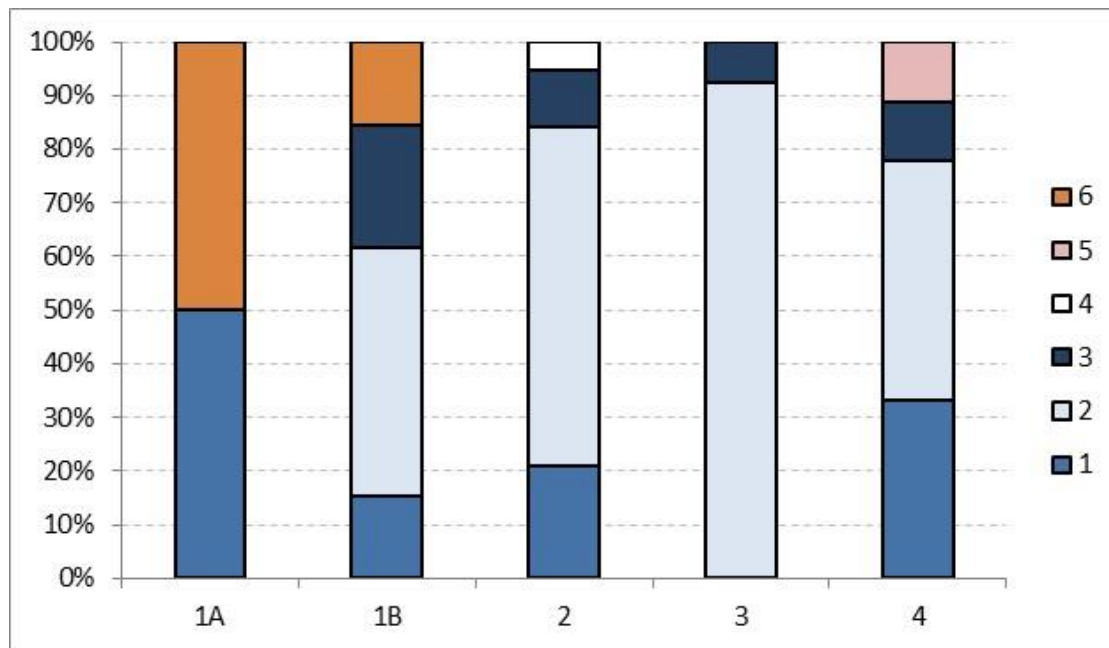
2 - Sgriniwyd mwy na 5.5 mlynedd cyn y diagnosis (mae hyn yn cynnwys unigolion dros 65 oed sydd efallai wedi cael eu sgrinio'n llawn hyd at yr oedran hwnnw)

3 - Sgrinio a gofnodwyd dim ond fel rhai negatif o fewn y 6 mis blaenorol - 5.5 mlynedd (gall gynnwys canlyniad sgrinio annigonol achlysurol os yw'n cael ei ailadrodd yn gyflym fel un negatif)

4 - Sgrinio/sgriniadau heb fod yn negatif, gan gynnwys sgrinio/sgriniadau annigonol, a argymhellodd ailadrodd (o fewn y 6 mis - 5.5 mlynedd blaenorol)

5 - Triniaeth flaenorol ar gyfer neoplasia ceg y groth (CIN) (o fewn y 6 mis - 5.5 mlynedd blaenorol) yn dilyn sgrinio annormal a argymhellodd atgyfeiriad

6 - Sgrinio annormal yn y 6 mis - 5.5 mlynedd blaenorol a argymhellodd atgyfeiriad i golposgopi gydag oedi dilynol mewn diagnosis

Graff 7f: Canserau heb eu canfod drwy sgrinio yn ôl Cam a Hanes Sgrinio

Ceir patrwm rhwng y categori canfod heb sgrinio ar gyfer yr achosion hyn a cham y canser. Po uchaf yw'r cam, y mwyaf tebygol ydynt o fod yn unigolion sydd naill ai heb gofnod o brawf sgrinio serfigol, neu bu dros 5.5 mlynedd ers eu sgrinio diwethaf.

5 Terminoleg

Mae'r adran hon yn rhoi rhagor o fanylion am y derminoleg a'r cyfrifiadau a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn.

Cymhwysra

Menywod a phobl â cheg y groth cymwys oedd y rhai sy'n byw yng Nghymru.

Canran y rhai a gafodd eu sgrinio

Noder nad oedd modd mesur canran yr unigolion a ddaeth i gael eu sgrinio yn erbyn y ganran a wahoddwyd yn union oherwydd gall rhai profion a gynhelir yn y flwyddyn sgrinio (1 Ebrill tan 31 Mawrth) ddeillio o wahoddiadau 'ymylol', sydd naill ai wedi'u rhoi yn y flwyddyn sgrinio flaenorol, neu eu derbyn yn y flwyddyn ganlynol.

Cwmpas

Ni ellir cymharu ffigurau cwmpas yn uniongyrchol o un flwyddyn i'r llall.

- Cyn 1997-98, roedd yr holl unigolion a ddosbarthwyd fel 'galw yn ôl wedi dod i ben' gan y rhaglen (am resymau meddygol, oedran neu resymau eraill) wedi eu heithrio o'r enwadur a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r cwmpas
- Yn 1998/99 newidiodd y diffiniad i eithrio dim ond yr unigolion hynny â "galw yn ôl wedi dod i ben am resymau clinigol" (dim ceg y groth)
- Ers 2001-02, mae'r ffigurau cwmpas yn cynnwys dim ond yr unigolion hynny a gafodd brawf digonol yn y 3.5 neu 5 mlynedd diwethaf yn y rhifiadur.

Cwmpas sy'n Addas i'r Oedran

Mae ffigurau cwmpas sy'n addas i'r oedran yn cynnwys unigolion 25-49 oed a gafodd brawf digonol yn y 3.5 mlynedd ddiwethaf ac unigolion 50-64 oed a gafodd brawf digonol yn y 5.5 mlynedd diwethaf yn y rhifiadur.

Bwrdd Iechyd

Mae hwn yn fwrdd iechyd preswyl. Lle na ellir canfod bwrdd iechyd, bydd unigolion yn ymddangos yn yr adroddiad o dan y teitl bwrdd iechyd anhysbys.

Gwahoddwyd

O 2016/17 ymlaen, mae nifer yr unigolion a wahoddwyd gan Sgrinio Serfigol Cymru, wedi'i gyfrifyddu drwy ddadansoddi'r data a dynnwyd o'r system galw ac ailalw (system NHAIS/Exeter) – gwahoddiadau a roddwyd gan raglen Cymru ar gyfer unigolion yn ystod y cyfnod amser.

Profwyd

O 2016/17 ymlaen, mae nifer yr unigolion a brofwyd gan Sgrinio Serfigol Cymru wedi'i gyfrifyddu drwy ddadansoddi'r data a dynnwyd o'r system galw ac ailalw – profion sydd wedi'u cymryd yng Nghymru yn ystod y cyfnod amser.

Atgyfeirio uniongyrchol

Lle mae canlyniad sampl sgrinio yn dangos bod angen i unigolion gael archwiliad colposgopig, gwneir yr atgyfeiriad gan Sgrinio Serfigol Cymru, yn hytrach na'r cymerwr sampl.

Sytolog

Archwilio celloedd unigol o dan ficrosgop, i chwilio am newidiadau celloedd.

Histolog

Archwilio meinwe'r corff (e.e. biopsïau) o dan ficrosgop.

Colposgopi

Archwilio ceg y groth gan ddefnyddio archwiliad gweledol gydag asid asetik a chwyddo.

Gwerth Rhagfynegol Positif

Y gwerth rhagfynegol positif (PPV) yw cyfran y rhai y credir bod ganddynt newidiadau gradd uchel i'r celloedd ar sytolog, sydd wedyn yn mynd ymlaen i gael annormaledd gradd uchel wedi'i brofi.

Mae PPV sytolog yn cyfateb barn sytolog gradd uchel â chanlyniad histolog. Mae'n cyfrifo cyfran yr achosion lle mae biopsi digonol, yn dilyn prawf sgrinio a gofnodir fel dyscariosis gradd uchel (cymedrol) neu waeth, yn cynhyrchu diagnosis histolegol o CIN2 neu waeth. Mae hyn yn eithrio unigolion a gafodd eu hatgyfeirio am golposgopi yn dilyn canlyniad ymholiad chwarennog neoplasia nad oedd yn un ceg y groth.

Mae canserau nad ydynt yn ganser ceg y groth wedi eu heithrio o gyfrifiadau PPV. O 2012-13 mae'r diffiniad ar gyfer cyfrifo PPV wedi newid, mae'r enwadur bellach yn cynnwys – colposgopi dim annormaledd wedi'i ganfod (NAD) a heb gymryd biopsi.

Mae Colposgopi PPV yn cyfateb barn colposgopi gradd uchel â chanlyniad histolog.

Gwerth Rhagfynegol Annormal

Mae'r Gwerth Rhagfynegol Annormal (APV) yn cyfrifo canran y samplau a gofnodwyd fel newidiadau ffiniol neu ddyscariosis gradd isel a arweiniodd at atgyfeirio a diagnosis histolegol dilynol o CIN2 neu waeth. Ar gyfer cyfnod yr adroddiad hwn, mae hyn hefyd yn cynnwys samplau y cofnodwyd eu bod yn dangos 'newid ffiniol mewn celloedd endoserfigol'.

Gwerth Atgyfeirio

Mae'r gwerth atgyfeirio (RV), yn cael ei ddiffinio fel nifer yr unigolion a atgyfeiriwyd i gael colposgopi fesul canfod un CIN2 neu waeth o ran canlyniad histolog. Mae hyn yn eithrio unigolion a gafodd eu hatgyfeirio am golposgopi

yn dilyn canlyniad prawf annigonol neu ymholiad neoplasia chwarennol (nad yw'n geg y groth).

Mynychder

Nifer yr achosion newydd y flwyddyn o ganser ceg y groth ymledol

Afiachedd

Y niwed a achosir gan ganser ceg y groth a thrwy drin canser ceg y groth, yn gorfforol ac yn seicolegol

Marwolaethau

Marwolaethau a achoswyd gan ganser ceg y groth ymledol.

6 Tîm Cynhyrchu

Cyflogir y tîm cynhyrchu ar gyfer yr adroddiad hwn gan Iechyd Cyhoeddus Cymru ac fe'u rhestrir isod.

Kate Lilly	Uwch-arbenigwr Gwybodeg a Data
Helen Clayton	Rheolwr Gwasanaethau Gwybodeg a Data
Lisa Henry	Pennaeth Rhaglen Sgrinio Serfigol Cymru
Dr Katie Walbeoff	Arweinydd Clinigol Sgrinio Serfigol Cymru
Dr Graham Brown	Ymgynghorydd Iechyd Cyhoeddus mewn Meddygaeth
Dr Sharon Hillier	Cyfarwyddwr yr Adran Sgrinio

Rhys George Cofus Cyf (Cyfieithiad Cymraeg)

Ni chafodd yr adroddiad hwn ei gyhoeddi fel ystadegau swyddogol